

KÖNYVAJÁNLÓ

Egy régen várt
átfogó kézikönyv
az alapítványokról

A HGV-ORAC kiadó gondozásában megjelent az „Az alapítvány – történeti, tipológiai, működési, adózási és vagyonkezelési omnibus” című kézikönyv. Szerzői B. Szabó Gábor, Menyhei Ákos és Sándor István, akik tagjai voltak a két kiadást is megélt, a „magyar trustot” bemutató, „A bizalmi vagyonkezelés” című kézikönyvet jegyző szerzői csapatnak is.

Az alapítványok jelentős szerepet töltenek be a társadalomban, elsősorban a nonprofit szféra terén emelhető ki a térnyerésük. A civil összefogások számára adnak megfelelő magánjogi keretet különböző közérdekű célok elérése érdekében. Ehhez köthető a kialakulásuk és a történelem során betöltött szerepük is, amely azonban a vallási indíttatású célokon túlmenően folyamatosan kiterjedt a világi, majd a családi vagyonjogi viszonyok kezelésére. Ezen túlmenően a 20. században jelentős áttörést eredményezett az alapítványok felhasználása kifejezetten magáncélokra, mintegy teljesen átalakítva a jogtörténetben kialakult szerepüket.

A gyakorlati alkalmazás mellett a jogtudomány is folyamatosan kísérletet tett ennek a jogintézménynek a megértésére, magyarázatára. Az alapítvány egy elkülönült, célra rendelt vagyontömeg, amely azonban egyúttal saját intézményi vonásokat is magán hordoz elkülönült szervezete miatt. Emellett a más jogintézményektől való elhatárolása során fontos szempont az alapítvány jogi személyisége, amely megkülönbözteti a kötelemi jogi jogviszonyoktól.

Magyarországon is a jogtörténet szerves részét képezte az alapítványok alkalmazása, hosszú ideig kifejezetten szokásjogi alapokon nyugvó szabályokkal, amelyek mellett folyamatosan jelentek meg az állami felügyeletet elrendelő jogszabályok. Hazánkban azonban konkrét jogi szabályozást először csak a múlt század végén, a rendszerváltással nyert az alapítványi forma, viszont ezt követően rekordgyorsasággal érte utol a nyugat-európai országok jogalkotását, sőt 2019-ben a vagyonkezelő alapítvány bevezetésével valójában versenyt is nyert velük szemben.

A szerzők kézikönyve átfogó képet nyújt az alapítványok hatályos jogszabályi háttéréről. A jelenlegi szabályozás megértését segíti a könyv elején az alapítványok történetének vázlatos ismertetése, majd nemzetközi viszonylatban való elhelyezése.

Ezt követően kerül sor az alapítvány jogi természetének és jogszabályi háttérének bemutatására, elhatárolására más, hasonló célú jogintézményektől, valamint az alapítvány egyes típusai jellemző jegyeinek áttekintésére.

A műben megtalálható az alapítvány létesítésével, szervezetével, vagyonának jogi helyzetével, a vagyon kiadásával, az alapítvány átalakulásával és megszűnésével kapcsolatos jogi környezet elemzése, beleértve az alapítvány életciklusaihoz igazodva az adózási, illetékfizetési és számviteli vonatkozásokat is.

A kötet az általános magánjogi keretek áttekintésén túl egy további kiemelt témára is nagy hangsúlyt helyez, amennyiben a szerzők részletesen elemzik a magyar jogrendszerbe 2019-ben bevezetett vagyonkezelő alapítvány intézményét és a többi alapítványi típustól lényegesen eltérő működési sajátosságait.

A kötet rávilágít arra, hogy a vagyonkezelő alapítványok bevezetésével a jogalkotó célja arra irányult, hogy a korábban csak szűk körben, szinte kizárólag a non-profit szférában alkalmazható alapítvány mellett vagyonkezelési, tehát tisztán gazdasági és üzleti tevékenységet végző alapítvány létesítésére is sor kerülhessen. Ennek megfelelően akár már létező, akár újonnan alapított alapítvány is végezhet vagyonkezelési tevékenységet az alapító okiratban meghatározott feladat elvégzése vagy kedvezményezetteknek történő vagyoni juttatás céljából, amennyiben a bíróság vagyonkezelő alapítványként veszi nyilvántartásba. Ennek az új alapítványi formának a megteremtésével a jogalkotó a svájci, osztrák és liechtensteini mintákat nemcsak követve, de azokat lényegesen meg is haladva, olyan korszerű vagyonkezelési eszközt hozott létre, amely idővel nemzetközi érdeklődésre is számot tarthat majd.

A szerzők részletesen kitérnek a vagyonkezelő alapítvány alkalmazási területeire, nevezetesen a vagyonvédelemre, a magánszféra és az üzleti titok védelmére, a generációs vagyontervezésre, valamint az adótervezésre is. A kézikönyv továbbá teljes leírást tartalmaz a vagyonkezelő alapítványok alapításáról, szervezetéről, vagyongazdálkodásának ellenőrzéséről és korlátozásáról, az alapítói jogok gyakorlásáról, az alapító okirat módosításáról, a vagyonkezelő alapítvány megszűnéséről, a vagyonkezelő alapítvány által végzett bizalmi vagyonkezelésről, valamint a tényleges tulajdonos meghatározásáról a vagyonkezelő alapítvány és az általa végzett bizalmi vagyonkezelési jogviszony esetében.

A kötet kiemelt figyelmet szentel a felsőoktatás intézményrendszerének jelenlegi átszervezése kapcsán elhíresült közérdekű vagyonkezelő alapítványoknak is, kiemelve a „normál” magánvagyonkezelő alapítványoktól megkülönböztető tulajdonságait.

Összességében a kötet elsősorban a gyakorló jogászok, a nonprofit szféra szereplői és az üzletemberek számára ad útmutatást, részletesen elemzi az alapítványokra vonatkozó hatályos magyar szabályozást. Hasznos segítséget nyújt mindenkinek ahhoz, hogy eligazodjon az alapítványok világában.